

Nr. 11: Høyesterettsdommer Schjelderup.

Konferanse mandag 25/11 40 med konst. statsråd Piisnæs.

Jeg fikk ved 1/2 11 tiden en forespørsel fra konst. statsråd Piisnæs om jeg kunne komme til en konferanse med ham. Jeg svarte at jeg kunne komme kl. 12 1/2 og møtte til avtalt tid. Han nevnte at møtet gjaldt Høyesteretts brev av 19.d.m. Han sa at Departementets Lovavdeling mente det var tvilsomt om forordningen var i strid med Haag-konvensjonens § 43 og at Reichskommissariatet var av den mening at Haag-konvensjonen ikke lenger hadde gyldighet i forholdet mellom Norge og Tyskland. Jeg innskjøt her den bemerkning at Terboven jo fremdeles bar titlen Reichskommissar für die besetzten norwegischen Gebiete. Han ville vite hvilke motiver lå bak Høyesteretts brev. Han ville også vite om Høyesterett hadde tatt sitt standpunkt for det tilfelle lovligheten av forordningen ble reist under én sak. Han spurte videre om Høyesterett hadde diskutert lovligheten av andre forordninger. Han nevnte ~~spesielt~~ spesielt forordningen om folkesdomstolen og om organisasjonen av i retten. Han nevnte at forordningen om domsmannsutvalgene var ment som en midlertidig kriseforanstaltning og at den ville bli avløst av en varig ordning, når kommunalforvaltningen var omorganisert. Han nevnte at det under den nåværende ordning var blitt tatt politiske hensyn og at det var naturlig at også N.S. kunne bli representert i utvalgene.

Jeg svarte at Høyesteretts brev var resultatet av en inngående diskusjon og (var uttrykk for den oppfatning Høyesterett nå hadde. Jeg sa at hovedmotivet til at Høyesterett hadde sendt sitt brev var at Høyesterett ville unngå å bli klandret av Departement og almenhet for ikke i tide på forhånd å ha sagt fra, om Høyesterett under en eventuell sak ville erklære ugyldig en dom, avsagt av en domstol med medlemmer av det nye utvalg. Til spørsmål om Høyesterett hadde bundet seg ved den uttalelse som forelå, sa jeg at den ga uttrykk for Høyesteretts nåværende syn. En dom i en eventuell sak måtte bygges på prosedyren. Høyesterett hadde fraveket prejudikater på grunnlag av nye synsmåter, og prosedyren i en eventuell sak kunne jo kaste slikt lys over spørsmålet, at det måtte lede til et endret syn. Lovligheten av andre forordninger hadde Høyesterett ikke diskutert, fordi Høyesterett ikke hadde hatt den samme grunn som her, hvor det gjaldt domstolordningen, altså et spørsmål som direkte gjaldt den dømmende makt, hvis øverste representant Høyesterett var. Jeg sa at forordningen om folke-domstolen hadde jeg bare lest rent løselig. Jeg spurte om det ikke var så at dens dommer skulle være upåankelige og nevnte faren ved at et flertall av legmenn skulle kunne felle en upåankelig dom. Jeg nevnte om det ikke hadde vært heldigere, om en slik domstol hadde vært sammensatt av jurister. Nevnte (med tanke på N.S.s eget program) at det i senere tider hadde vært en viss tendens til å komme bort fra legmannsdomstoler.

(Vilje Departementet holde fast ved legmannselementet i folkestolen, kunne det gjøres uten at Departementet tok oppnevningen i sin hånd. Sentraladministrasjonen kunne jo heller ikke sitte inne med det nødvendige personalkjennskap. En kunne bruke fylkesmennene f.eks.) Jeg fremholdt så det prinsipielt betenkeligge ved å gi Sentraladministrasjonen innflytelse på oppnevningen av legdommerne som skulle være representanter for den folkelige rettsbevissthet. Jeg sa at det nokk kunne være tatt politiske hensyn av og til ved oppnevningen av utvalgene, men jeg nevnte samtidig det sirkulære som Justisdepartementet i sin tid hadde sendt ut om at det ikke måtte bli tatt politiske hensyn. Og utvekstene måtte en kunne bote på uten å bryte med selve hovedprinsippene.

Han festet seg tilsynelatende ved det jeg sa om folkestolen. Han nevnte at det jo var fullt grunnlovmessig å gjøre dens dommer inappellable. Jeg svarte det var utvilsomt riktig, når det ble gjort ved en på lovlig måte vedtatt lov.

Han spurte om det kunne ventes flere henvendelser fra Høyesterett. Jeg svarte at jeg ingen fullmakt hadde fra Høyesterett til å uttale noe om hvorvidt flere henvendelser ville komme, og at Høyesterett vel ville ta standpunkt til det spørsmål når vi stod overfor en bestemt situasjon.

Han endte med å si at han tok det fulle ansvar for det som var gjort og at han ikke ønsket flere henvendelser. Jeg svarte

at jeg skulle gjøre Høyesterett kjendt med dette ønske.

(Samtalen varte 25 minutter.

Ette referat er nedskrevet umiddelbart etter samtalen.

Gelo 21/11 1940.

Paal Berg